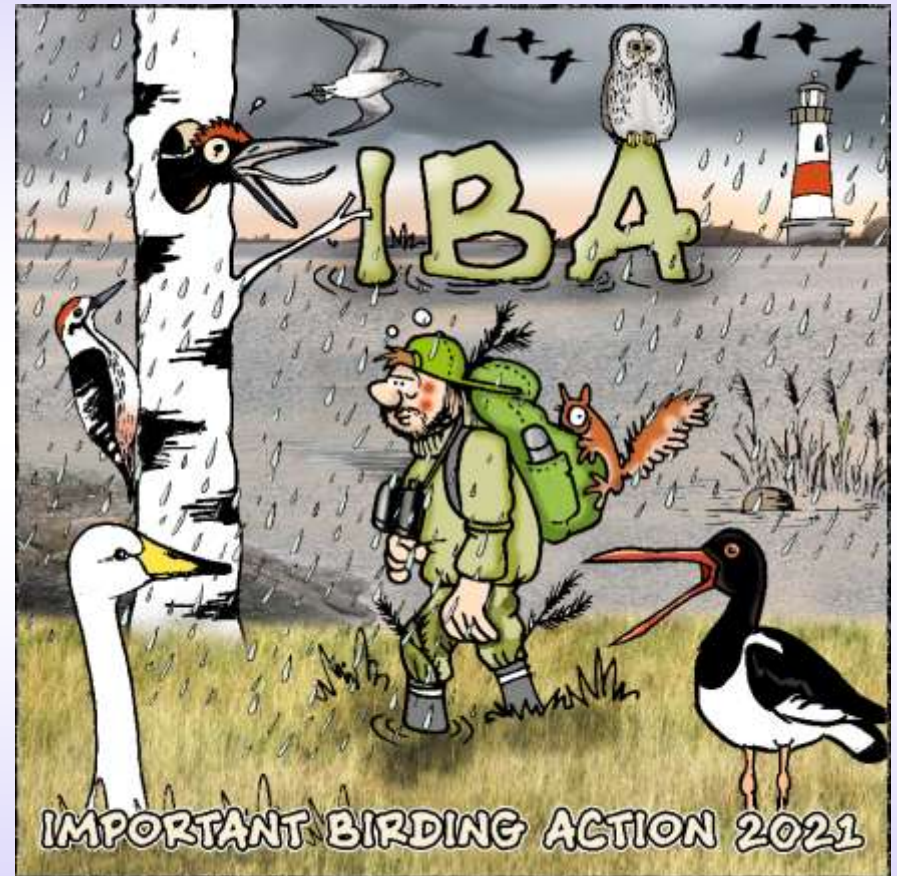
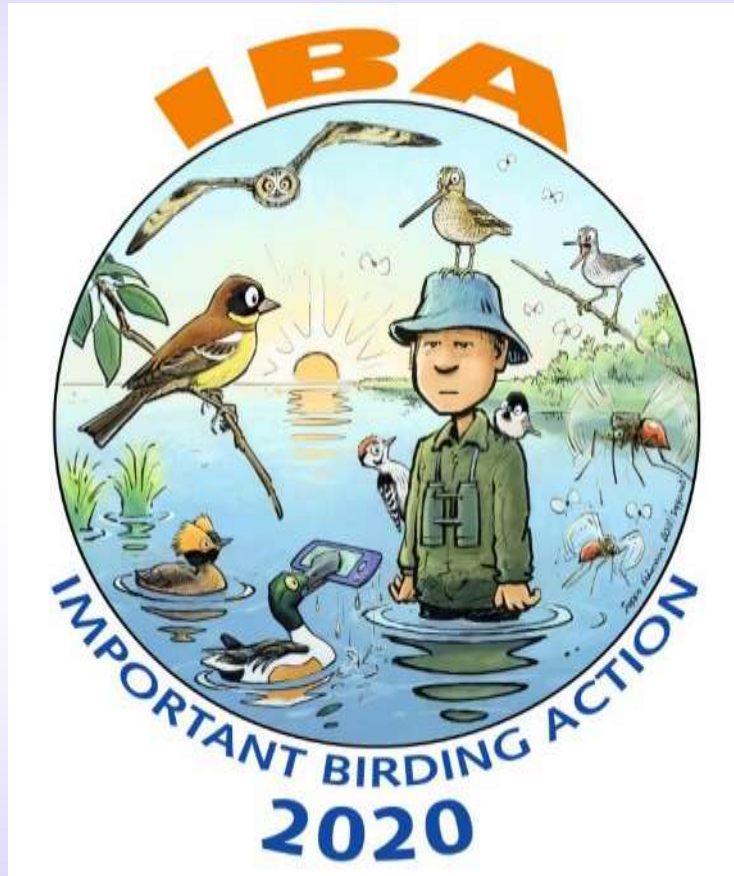

BirdLife Suomi ja lintulaskennat: mihin tietoa käytetään, mitä tehdään?

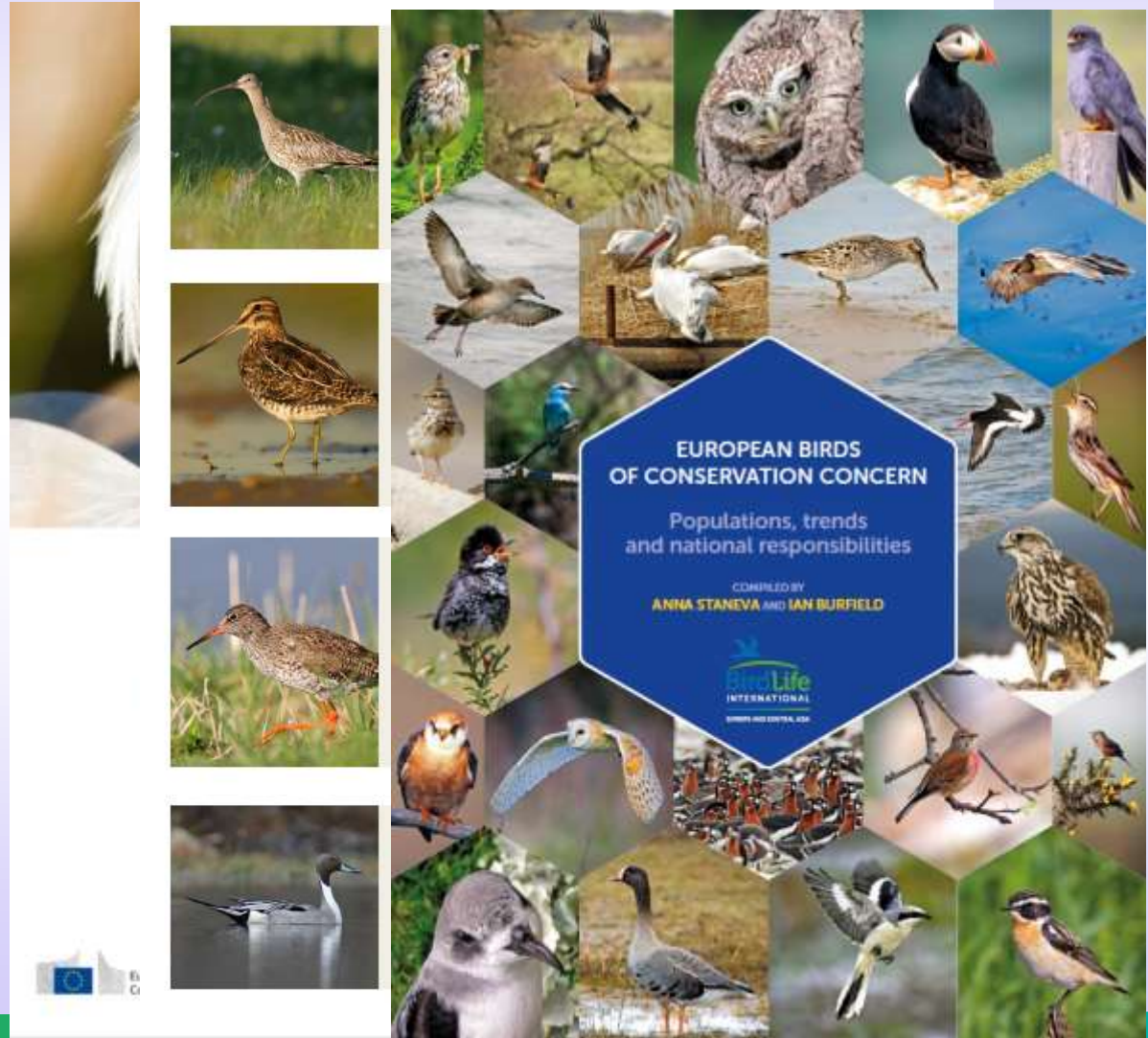

Lintulaskentatietoa tarvitaan

- Tietoa lintujen suojelun perustaksi
- Uusien suojelualueiden tarve muuttuvassa maailmassa ja nykyisten hoito
- Painotukset muuttuvat: kymmenen vuotta sitten oli huoli soiden ja peltojen linnustosta, nyt myös metsä- ja vesilintujen romahdus tullut ajankohtaiseksi
- Linnut indikaattoreina: kaikkien elinympäristöjen tilan arviointi ja ennallistamisen tarve
- Tärkeiden lintualueiden seuranta ja suojelu, uusien tunnistaminen
- Viestintä ja julkaiseminen yhä tärkeämpää ja monipuolisempaa – eri kohderyhmät huomioitava

Kansalliset ja kansainväliset uhanalaisuusarvioinnit: suojelun lähtökohta

- BirdLife päävastuussa sekä Euroopan että maailman arvioinneista
- Arvioinneilla suuri merkitys esimerkiksi EU:n päätöksenteossa (BD-strategia, ennallistaminen, metsästettävät lajit)

EU:n biodiversiteettistrategian toteutus

Miten jäsenmaat aikovat edistää EU:n yhteisiä suojelupinta-alaa koskevia tavoitteita:

- Oikeudellisen suojelun piirissä 30% EU:n maa- ja 30% merialueista, 10% tiukasti suojeltu
- Kaikkien jäljellä olevien vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelu

Millaisilla toimilla jäsenmaat aikovat pysäyttää luonto- ja lintudirektiivien liitteiden lajien ja luontotyyppien suojelutason heikkenemisen sekä parantaa suojelutasoa 30 prosentilla lajeista ja luontotyypeistä

- Suojelutasoa parannetaan: 30% lajeista ja luontotyypeistä 2030 mennessä
- Heikkeneminen pysäytetään eli suojelutaso turvataan: kaikki muut lajit ja luontotyypit, joiden suojelutaso arvioitiin heikkeneväksi 2019
- Lisäksi tunnistetaan lajit ja luontotyypit, joiden suojelutason turvaaminen on osin tai kokonaan jäsenmaan omien toimien ulottumattomissa
- Lisäksi niiden lajien ja luontotyyppien osalta, joiden tila on tuntematon, kerrotaan miten tietopuutteet paikataan

Tarkkaa lintulaskentatietoa tarvitaan niin uusien alueiden tunnistamiseen, kohdelajien valintaan kuin myös vaikutusten seurantaan!

Linnusto muuttuu – uusia suojelualueita tarvitaan

Laji Species	ÄFF	TLY	Tringa	P-lahti E	P-lahti N	S-lahti I	Sisämaa E	Sisämaa K	Sisämaa I	Kai-Lappi	Yhteensä Total	2016	Flyway %	Flyway ¹⁾
Kyhmyjoutsen <i>Cygnus olor</i>	3500	9000	3000	1650	435	1250	90	7	0	0	19000	9130	9,1%	208000
Laulujoutsen <i>Cygnus cygnus</i>	1500	1370	750	590	305	700	420	270	120	90	6100	4091	5,1%	120000
Merihanhi <i>Anser anser</i>	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	4	0	0,0%	960000
Metsähanhi <i>Anser fabalis</i>	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0,0%	600000
Tundrahanhi <i>Anser albifrons</i>	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0,0%	1100000
Kanadanhanhi <i>Branta canadensis</i>	1	0	370	0	0	90	60	1	0	0	520	78	0,2%	300000
Valkoposkianhi <i>Branta leucopsis</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0,0%	1200000
Haapana <i>Anas penelope</i>	0	10	2	0	0	2	2	0	0	0	16	15	0,0%	1400000
Tavi <i>Anas crecca</i>	10	26	20	1	0	1	5	0	2	0	65	50	0,0%	500000
Sinisorsa <i>Anas platyrhynchos</i>	3000	5800	8000	1350	940	1800	3100	4350	1400	405	30000	32020	0,6%	5450000
Harmaasorsa <i>Anas strepera</i>	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0,0%	124000
Jouhisorsa <i>Anas acuta</i>	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	0,0%	65000
Lapasorsa <i>Anas clypeata</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0,0%	65000
Punasotka <i>Aythya ferina</i>	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	21	0,0%	200000
Tukkasotka <i>Aythya fuligula</i>	50000	12600	3000	710	12	280	400	0	1	0	67000	56631	7,4%	900000
Lapasotka <i>Aythya marila</i>	250	165	100	50	1	19	10	0	0	0	600	93	0,3%	213000
Haahka <i>Somateria mollissima</i>	2	8	8	1	0	0	0	0	0	0	19	38	0,0%	930000
Allihaahka <i>Polysticta stelleri</i>	1	1	2	0	1	0	0	0	0	0	5	12	0,0%	27000
Alli <i>Clangula hyemalis</i>	2000	1000	30000	170	3	300	200	0	1	0	34000	20530	2,1%	1600000
Mustalintu <i>Melanitta nigra</i>	100	270	50	1210	25	5	0	0	0	0	1700	866	0,2%	751000
Pilkkiisiipi <i>Melanitta fusca</i>	200	450	200	240	35	35	5	8	4	1	1200	411	0,3%	435000
Telkkä <i>Bucephala clangula</i>	6000	34000	5500	1320	75	850	310	125	90	5	48000	21995	4,2%	1150000
Uivelo <i>Mergellus albellus</i>	1200	1430	200	110	0	65	20	1	0	0	3000	1277	12,0%	25000
Tukkakoskelo <i>Mergus serrator</i>	90	170	70	95	0	70	0	2	1	0	500	324	0,6%	88000
Isokoskelo <i>Mergus merganser</i>	4000	66000	8000	4600	220	5200	3520	2750	465	10	95000	23940	41,9%	227000
Kaakkuri <i>Gavia stellata</i>	30	12	45	35	1	15	0	2	0	0	140	50	0,0%	320000
Kuikka <i>Gavia arctica</i>	15	8	15	4	1	1	0	2	2	0	48	21	0,0%	370000
Jääkuikka <i>Gavia adamsii</i>	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0,1%	4500
Pikku-uilku <i>Tachybaptus ruficollis</i>	2	0	2	1	4	1	0	4	5	0	19	18	0,0%	486000
Silkkiuilku <i>Podiceps cristatus</i>	2	20	5	0	0	2	1	2	1	0	33	41	0,0%	640000
Härkälintu <i>Podiceps grisegena</i>	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	4	5	0,0%	46000
Merimetso <i>Phalacrocorax carbo</i>	300	300	50	20	10	55	1	1	35	0	770	1042	0,6%	127500
Riskilä <i>Cephus grylle</i>	400	130	50	20	0	25	0	0	0	0	630	575	1,4%	46000
Ruokki <i>Alca torda</i>	50	10	15	35	0	60	0	0	0	0	170	37	0,1%	197000
Etelänkiisla <i>Uria aalge</i>	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0,0%	180000
Nokikana <i>Fulica atra</i>	10	5	70	0	0	1	0	0	0	0	86	210	0,0%	1600000
Merisirri <i>Calidris maritima</i>	400	800	200	20	1	50	0	0	0	0	1500	720	2,0%	75000
Yhteensä Total	73068	133595	59729	12234	2069	10878	8147	7527	2127	511	310149	174248		

Suomi on merkittävä vesilintujen talvehtimisalue jo nyt, mutta tärkeät kohteet on suojeltu puutteellisesti

Linnusto muuttuu – uusia suojelualueita tarvitaan

Merellisiä IBA-alueita täydennettiin kerääntymisalueilla

Timo Metsänen, Markku Mikkola-Roos, Aki Aintila, Margus Ellermaa & Pekka Rusanen

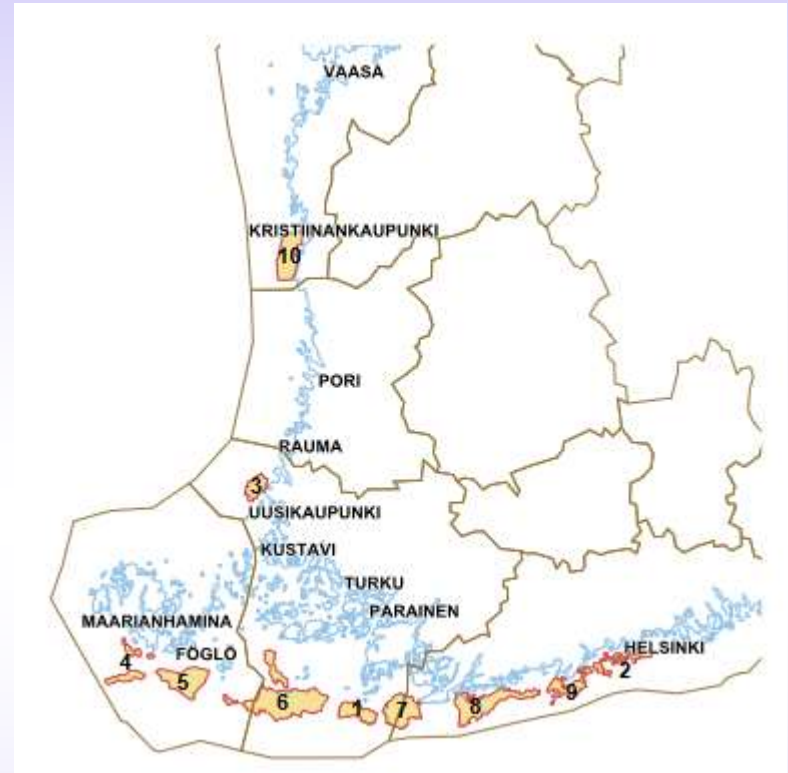
Nature 2000 -verkoston muodostamisen loppusaattaminen myös merialueilla on yksi tärkeimmistä toimenpiteistä biologien monimuotoisuuden vähentämisen puitteiksi EU:ssa vuoteen 2020 mennessä (Euroopan unioni 2011). Jäsenmaat hyväksyivät tavoitteen vuonna 2011 (Council of the EU 2011). Tärkeiden alueiden tunnistaminen ja suojeleminen on kuitenkin edennyt hitaasti (BirdLife Europe 2014, 2015). Myös allin kansainvälinen laisuuksilainneilla edellyttää tärkeiden leivähuilialueiden nimeämistä ja suojele (Pearn ym. 2013).

Kansainvälisesti tärkeiden lintualueiden, jäljempänä IBA-alueiden, tunnistaminen

ja seuranta on kansainvälisen biodiversiteettipöytäkirjan (CBD) yhtenä osapuolena BirdLife Internationalin selvitys. Merelliseen tietopohja ja julkaisut on hyödynnetty EU:ssa yleensä Natura-alueiden valinnassa etenkin muiden tieteilijöiden selvitysten puuttessa. Merellisten IBA-alueiden (Marine IBA, Marine Important Bird and Biodiversity Areas) tunnistaminen on ollut yksi BirdLife Internationalin toiminnan painopisteistä viime vuosina. Merellisten alueiden selvittäminen on ollut aikaisempina vuosikymmeninä puutteellista ja puutteita on nyt järkevästi pyrittä

ongelmazone.info/ruynto). Merkkeissä tunnistetaan merillä tärkeimpiä kerääntymis- ja ruokailualueita, jotka olisi tärkeää suojella. Merille on saanut tulla puolestaan m. tieteilijöiden menetelmien, kuten satelliittipalkkaneurannan, kehitystä.

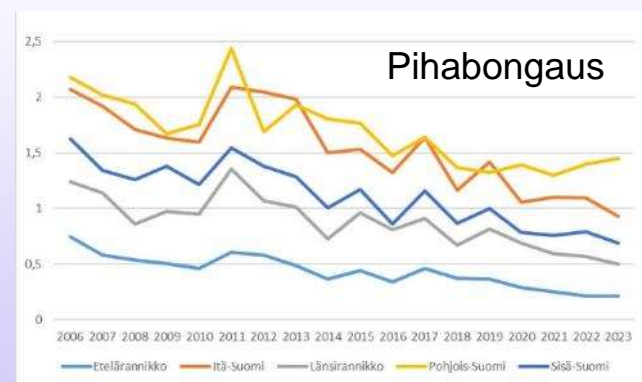
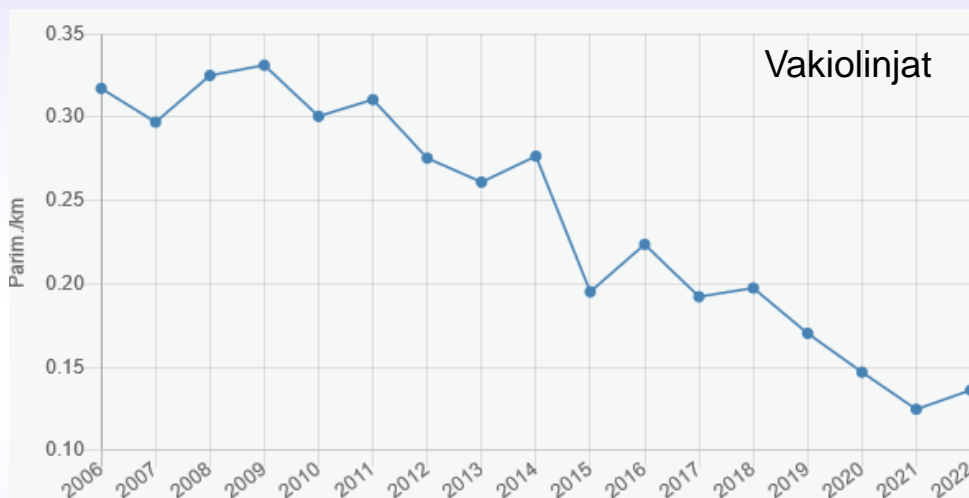
BirdLife Suomi selvitti vuonna 2015 kolmen Marine IBA -hankkeessa merillä sijaitsevan suojelun ja eläimistöä koskevan tiedon kerääntymisalueita Suomen merialueilla. Muiden merilintujen edustajien leivähuilialueiden tunnistamisen tietopohja ei toistaiseksi riitä. Selvitys perustui edellisinä vuosina koottuihin linnustotietoihin ja hankkeessa tehtiin linnustotiet-

Työ uusien alueiden tunnistamiseksi on jo aloitettu: IBA-verkostoa täydennetty allin, haahkan ja pilkkasiiven kerääntymäalueilla

Tietoa suojelun tueksi kertyy monista lähteistä

- Esimerkkinä hömötiaisen taantuminen ja metsien suojelutarve

Tuloksista viestiminen on tärkeää!

Suomen pesivän maalinuston kannanvaihtelut 1975–2017

Risto A. Väisänen, Aleksi Lehikoinen & Päivi Sirkiä

Väpäsiekköset laskivat ovat seuranneet maalinustomme vuosittain jo yli 40 vuoden ajan, mikä mahdollistaa muutostilanteiden tarkemman seurauksen. Eniten katoavien lajien kehityksestä puolella Suomen pesimälajeista.

Pesivän maalinustomme seuranta on ollut perinteinen. Vuosittaiset laskutukset aloitettiin jo 1970-luvulla ja 1984 alkaen painokkaammin ovat olleet keskeisiä laskutuksia. Vuodesta 2006 lähtien valokuvat ovat parantaneet maalinustusta laskujen tarkkuutta ja toimivat myöskin linnustoseurannan seurantaan iltoista 1–3i. Laskutarkkuus on käytetty osittain tutkimusprojekteissa, ja ne palvelevat tärkeää yhteiskunnallista tarpeita. Laskutarkkuus-

ta saadun kannankehitys- ja perimätiedon avulla on mahdollista seurata maalinustomme tilaa ja raportoimaan siitä. Linnustoseurannan seuranta on linnustoseurannan tärkeimpiä työkaluja. On olennaista tiedää lajit, joihin meidän huomiota, jotta saataisiin tuettua linnustoseurannan voidaan kohdistaa tärkeimpiin lajeihin. Päivittäinen viesti viiden lajin linnustoseurannan avulla tiedetään 126 maalinustajan kan-

Linnuston tila Suomessa

1.7.2022

Suomen runsain lintulaji tänä vuonna vähissä, uhanalaisia pohjansirkkuja paljon

Viikotiedote 1.7.2022 (EiMLy Suomi ja Luonnontieteiden tutkimuskeskus LUMMI)

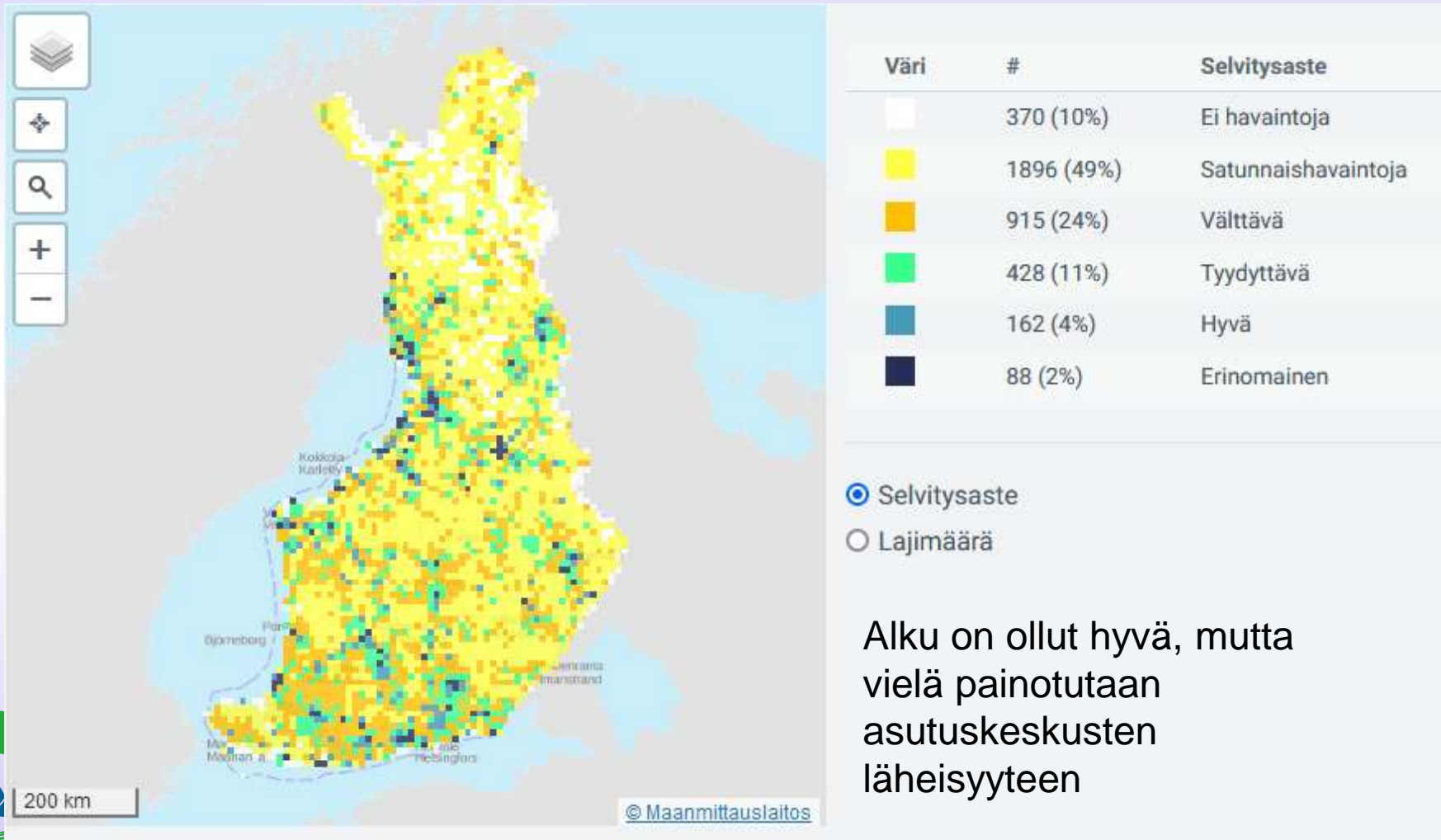
Linnustoseurannan tuloksista linnustoseurannassa on havaittu tänä vuonna erityisen runsaasti muun muassa harmaasiekköitä ja maalinustuksesta uhanalaisia pohjansirkkuja. Vähissä on ollut esimerkiksi joutseno, joka on yleensä Suomen runsaslaajuinen lintu. Zintajan uhanalaisten hoitotilasta saatujen tietojen mukaan.

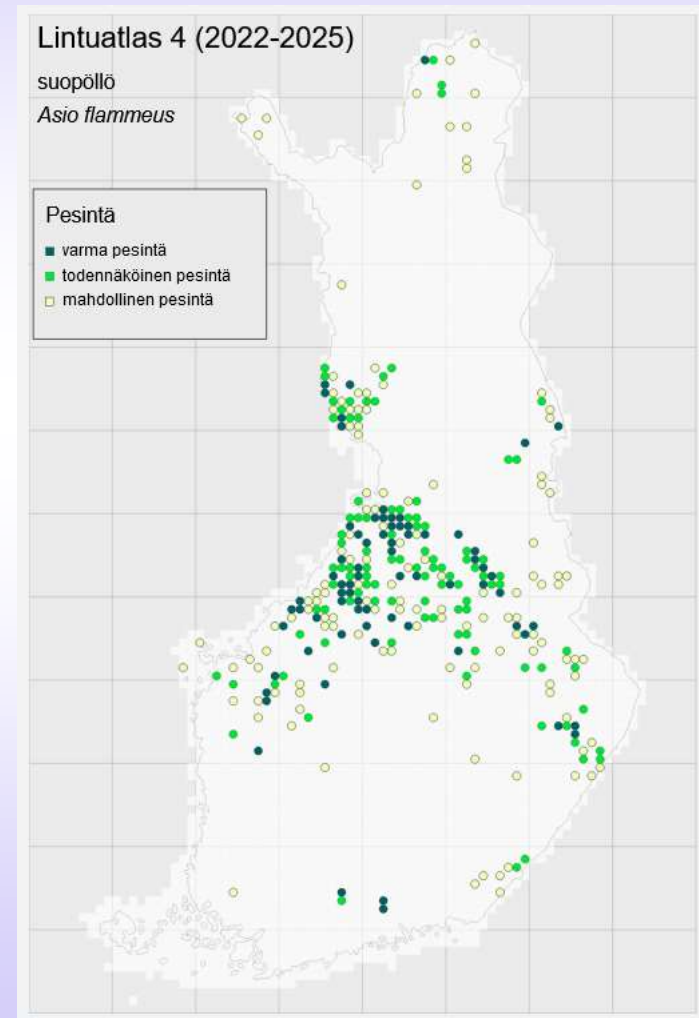
Eri viestintäkanavat ja eri kohderyhmät huomioitava!

Yhdessä lintujen puolesta

Laskentapainotuksia 2023: Suomen IV lintuatlas

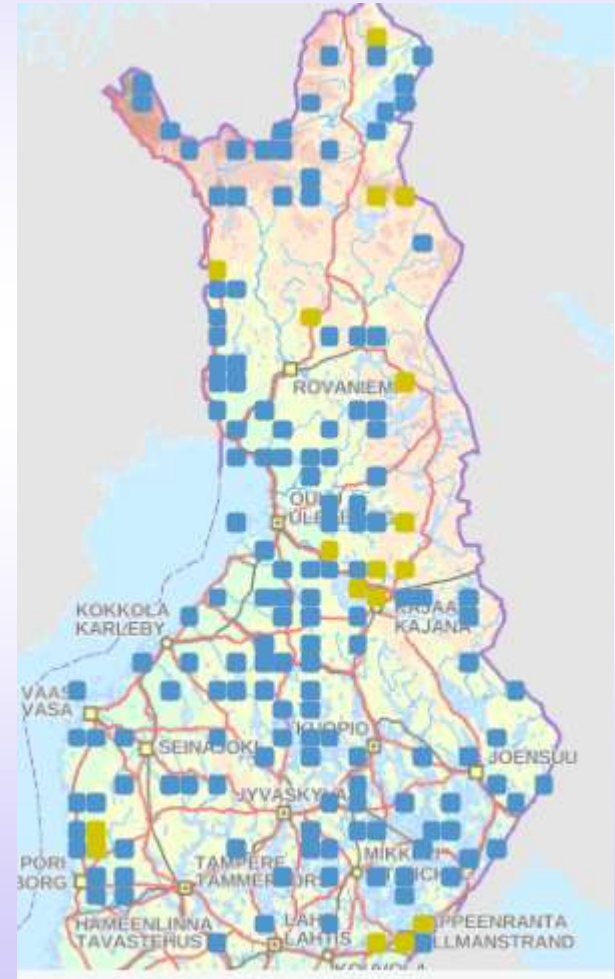

Laskentapainotuksia 2023: Suomen IV lintuatlas

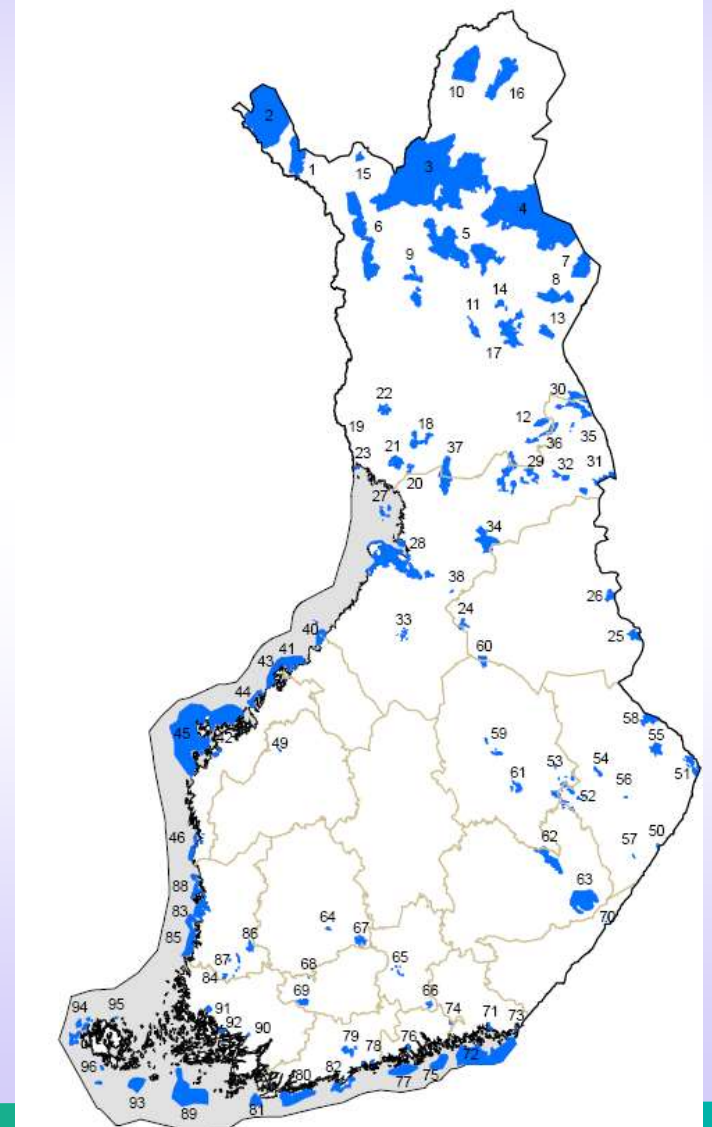
Laskentapainotuksia 2023: vakiolinjat

- Vakiolinjat ovat antaneet luotettavan pohjan yleisten lajien parimäärien ja kannanmuutosten arvioinnille
- Laskettujen linjojen määrä on kuitenkin pudonnut huolestuttavasti (n300 -> reilu 200 / vuosi)
- Puutealueita etenkin Itä-Suomesta Pohjanmaalle ulottuvalla vyöhykkeellä
- Urakoijia varmasti riittää yhä, tärkeämpää olisi löytää harrastajia jotka laskisivat edes yhden vakion alueellaan
- Yhden linjan laskenta on helppo yhdistää esim. atlaskartoitukseen, ja hyödyttää molempia seurantoja!

Lasekntapainotuksia 2023: IBA-alueiden seuranta

- Maailmanlaajuinen arvokkaiden lintualueiden verkosto, jonka seuranta on BirdLifen kansainvälinen velvoite
- Lintuatlaskartoitukset tukevat IBA-seurantaa hyvin
- Linjalaskentalajien (= maalinnut) tilanne tunnetaan IBA-alueilla hyvin, vakavia tietopuutteita sen sijaan esim. vesilintujen esiintymisessä
- Neljäs IBA-alueiden seurantakierros alkamassa: kohteita kattaviin laskentoihin jälleen luvassa

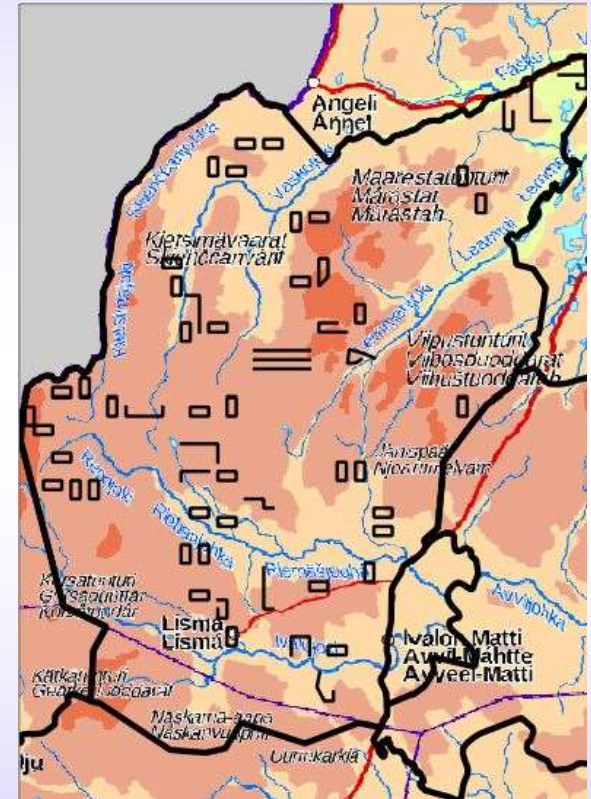

IBA-seurantojen tilanteesta

- Vuosittain tarkkaa linnustotietoa +10 alueelta
- Kesä 2022: BirdLifen laskentoja 14 alueella, lisäksi mm. Metsähallituksen laskennat ja saaristolinnuston seurannat
- Nyt käytännössä kaikilta alueilta kattava linnustotieto kolmelta eri ajanjaksolta: 1900-luvun loppu, 2000-luvun alku ja 2010-20-luku
- Etenkin kaikki linjalaskenta-alueet laskettu erinomaisesti, levähdysalueille Tiiran data useimmiten riittävä
- Puutteina varsinkin sisämaan selkävedet, myös tieto saaristolinnustosta paikoin hajanaista
- Yhteistyö ja aineistonvaihto mm. Metsähallituksen, SYKE:n ja LUOMUKSEN kanssa

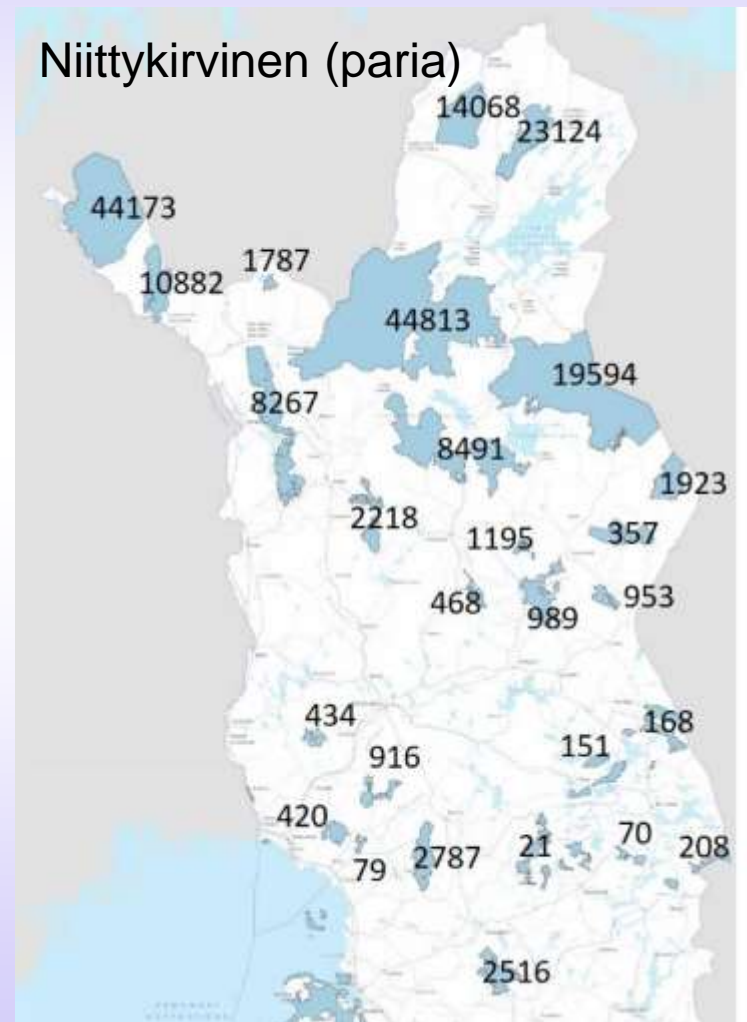
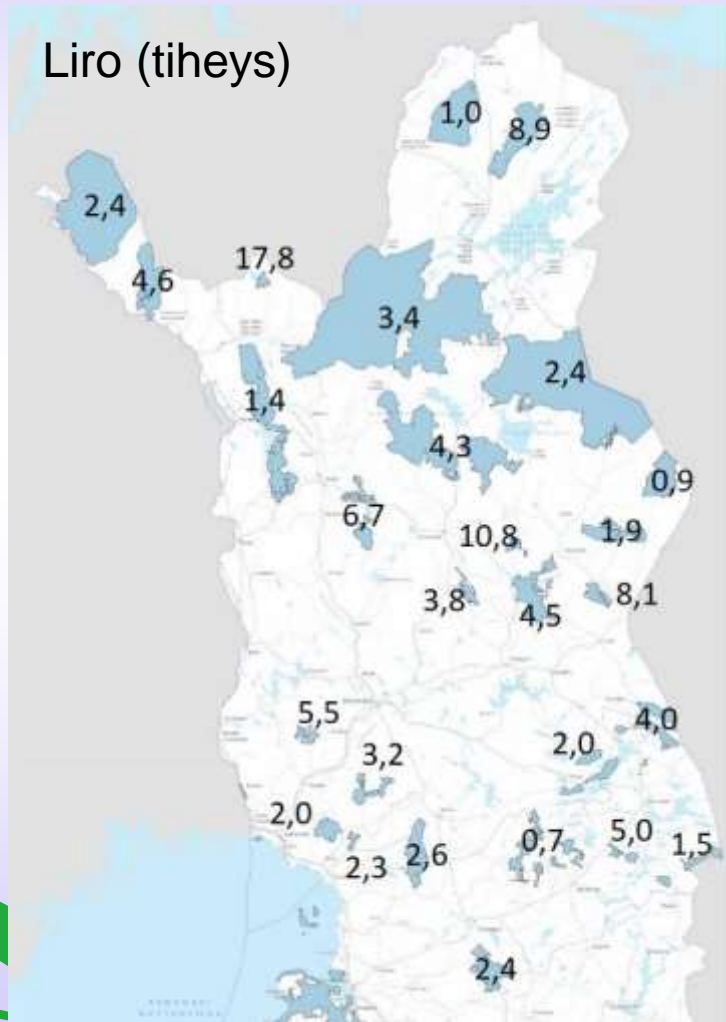
Esimerkkejä IBA-selvityksistä

- Lemmenjoki 2018: 12 laskijaa, yhteensä 342 linja-km, 8694 parihavaintoa
- Käsivarsi 2019: 10 laskijaa, yhteensä 238 linja-km, 4815 parihavaintoa
- Oulanka 2021: 8 laskijaa, 156,4 linja-km, 5241 parihavaintoa
- Paljon uutta tietoa esimerkiksi tunturi- ja suolajiston levinneisyydestä, runsaudesta ja runsauden muutoksista
- Yhteistyössä: BirdLifen vapaaehtoiset laskijat, MH, SYKE ja vakiolinjoja laskeneet harrastajat

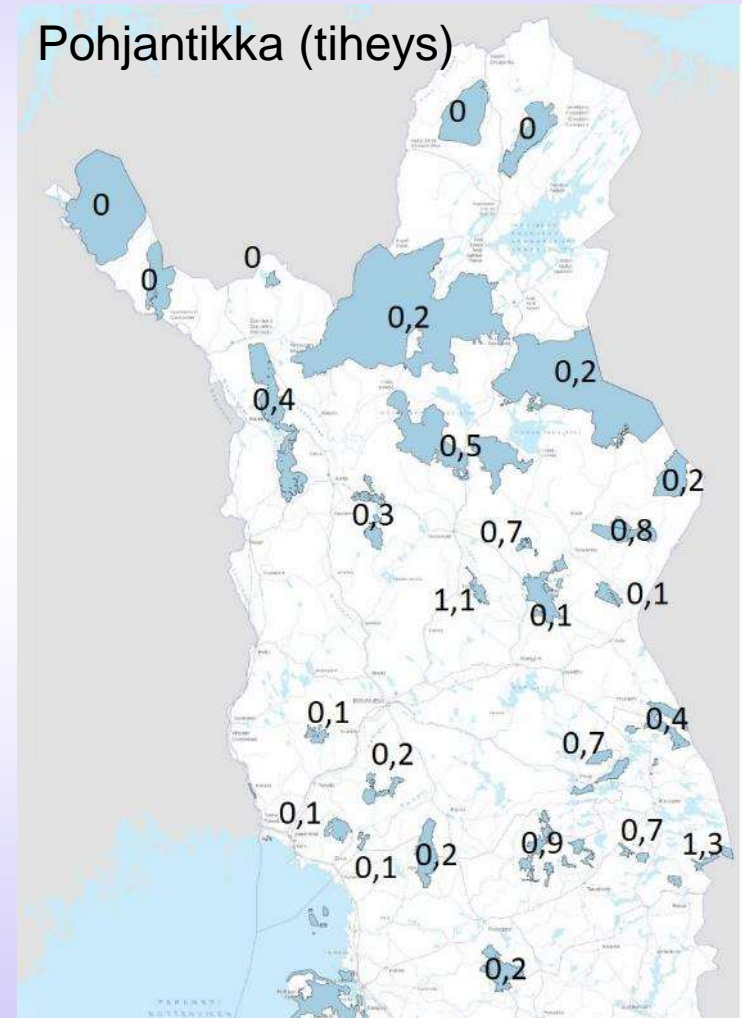
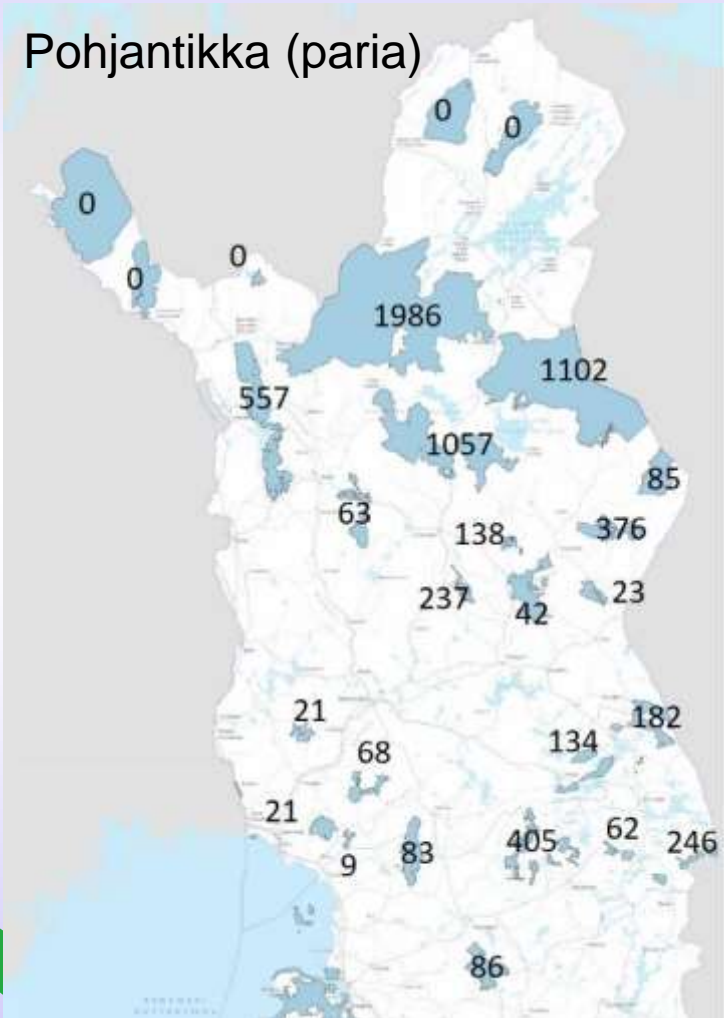

Lemmenjoella vuonna 2018 lasketut linjat.

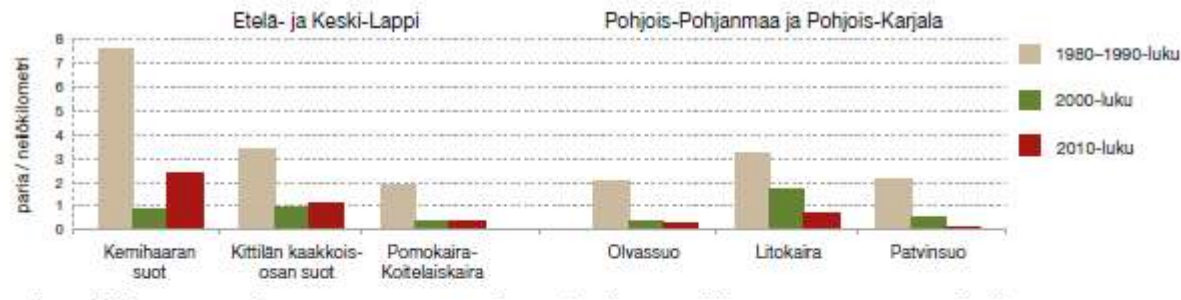
Tuloksia: linnuston tiheyksiä ja lintukantoja eri alueilla

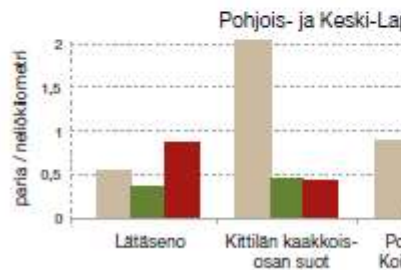
Tuloksia: linnuston tiheyksiä ja lintukantoja eri alueilla

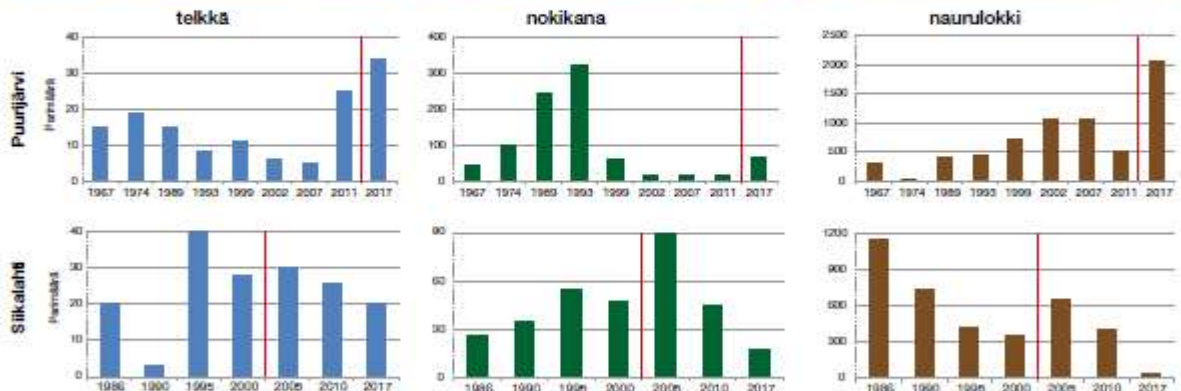
Tuloksia: linnuston muutoksia

Pohjansirkkukanta pieneni huomattavasti viiden vuoden kuluessa. Vähennys on jatkunut etenkin eteläisillä IBA-alueilla.

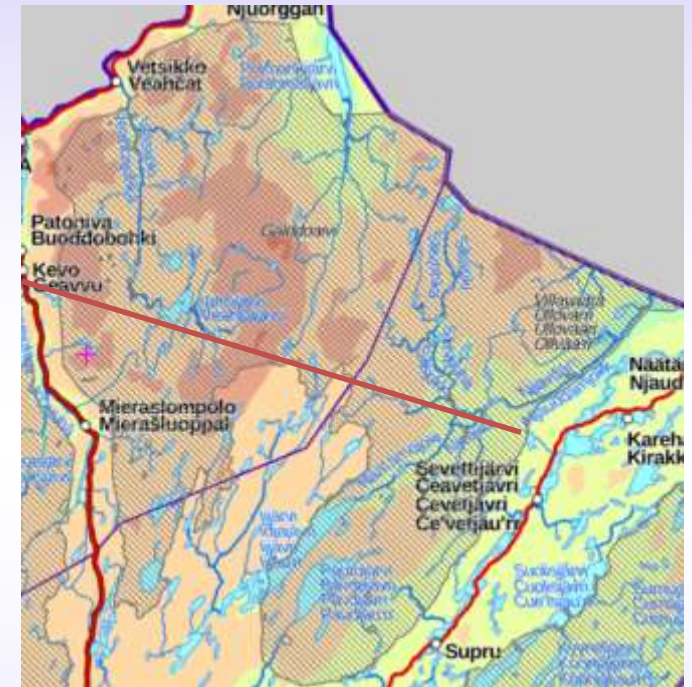
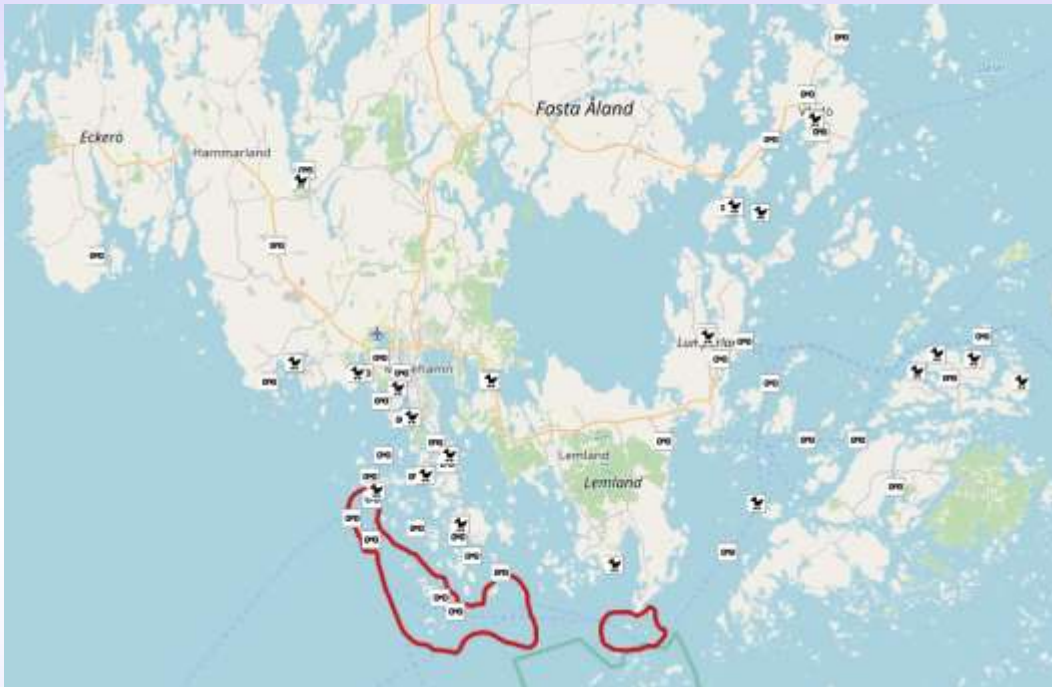

Suokukkukanta romahti useimmilla IBA-alueilla. Sen sijaan eteläisimmillä IBA-alueilla suokukkojen määrä on kasvanut.

Kokemäen Puurijärvellä 2010-luvun alussa tehdyt kunnostukset johtivat sekä nokikanakannan elpymiseen että naurulokkikolonian kasvuun. Parikkalan Siikalahdella on tehty kunnostuksia viimeksi 2000-luvun alussa, ja molempien lajien kannat ovat tilapäisen nousun jälkeen sittemmin romahtaneet. Monenlaisissa vesistöissä viihtyvän telkän kannankehitys on ollut tasaisempi. Punainen viiva osoittaa viimeisimmän kunnostuksen ajankohdan. Aineisto: Metsähallituksen Luontopalvelut.

Uusien IBA-alueiden tunnistaminen

Vesilintujen tärkeät talvehtimisalueet
Ahvenanmaalla: kuvassa tukkasotka > 5
000 yks

Tärkeimmät pohjoisten lajien
pesimäalueet: esim. Kaldoaivi
NE suokukko 3500p,
mustaviklo 2100p, vesipääsky
3900p...

Kohti uutta laskentakautta!

- Tehkää lintuatlasta, mutta huomioikaa samalla myös muut seurannat
- Seurantojen tavoitteet ovat helposti yhdistettävissä!
- Ennen kaikkea: ilmoittakaa kaikki havainnot
- Jokainen laskenta, jokainen havainto on TÄRKEÄ ja aina ilmoituksen arvoinen

Margus Ellermaa